

Cu exemplara sa personalitate, secretarul general al partidului, intiiul președinte al românilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a făcut și face o operă de gândire și de acțiune revoluționară de o valoare unică, prin care geniul românesc se ilustrează definitiv în contemporaneitate. Personalitate remarcabilă pe care națiunea română o dăruiește lumii întregi, președintele republicii noastre, Nicolae Ceaușescu, a dat noi dezlegări, prin interpretările sale marxiste, unei suite de probleme nodale ale istoriei poporului român și omenirii, subliniind neconținutul rostul de punte a prieteniei și colaborării trainice între toate popoarele ce revine științelor istorice, depozitare ale experiențelor și învățămintelor celor mai de preț ale trecutului umanității. Volumul Istoria partidului și a patriei în opera președintelui Nicolae Ceaușescu este, din acest punct de vedere, deschizător de orizonturi istoriografiei noastre și, totodată, o culme a spiritualității românești. Făuritor de istorie, pasionat al istoriei, filozof al istoriei, Nicolae Ceaușescu ne racordează de 15 ani, prin direcționarea dezvoltării creației materiale și spirituale românești, la ritmurile cele mai înalte ale devenirii umane și istorice. Profesind o gândire la nivelul celor mai avansate cuceriri ale minții omeniești din ultimele decenii ale mileniului nostru, o gândire de rigoarea științifică a materialismului dialectic și istoric, cu o viziune ce îmbrățișează vastitatea fenomenelor istorice contemporane naționale și la scară planetară, președintele României socialiste dezvoltă sensul major al prodigioasei sale activități și a întregii construcții politice, sociale, economice și culturale românești, atunci când susține, în aprobarea întregului partid și a întregului popor :

„Ca și pînă acum, voi acționa pentru a infăptui socialismul în adevărata lui lumină, pe baza principiilor umanitare, socialismul și comunismul de omenie ! Aceasta este condiția esențială pentru ca socialismul să se afirme drept cea mai umană, superioară societate din lume. Noi, națiunea noastră, poporul nostru, cînd vorbim de om, de omenie, vorbim de Om cu O mare, pentru că e om acela care-și servește patria, care nu o trădează niciodată ! Voi face totul ca socialismul și comunismul nostru să fie de omenie !”

Sînt aceste cuvinte expresie a celei mai responsabile umane filozofii a unei societăți în care și arta, literatura, teatrul își găsesc și regăsesc menirile lor adevărate.

2050

■ MIRCEA
MUȘAT

Istoria patriei în consens cu istoria umanității

Istoria — cartea de căpătii a fiecărei nații, cum o definea marele istoric și revoluționar democrat Nicolae Bălcescu — a ocupat, întotdeauna, un loc aparte în gândirea, acțiunea și fapta poporului român. În virtutea ei, poporul nostru și-a deslușit sensul devenirii istorice, și-a fundamentat drepturile lui în vatra strămoșească, și-a apărut și dezvoltat comorile culturii materiale și spirituale. Pentru slujirea ei, marii cărturari ai neamului au trudit cu mintea, inima și pana, pentru apărarea drepturilor imprescriptibile, s-au jertfit marii conducători de țară și de oști, au luptat masele de țărani, țirgovci, toate forțele de bază ale națiunii române.

Activitatea teoretică și practică pe care o desfășoară președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în vastul program al prezentului și viitorului patriei, încorporează și magistrala sa contribuție la dezvoltarea științei istorice românești. Cțitor de istorie națională, președintele țării noastre s-a împus și se impune și ca interpret magistral al valorilor ei fundamentale. Activitatea sa se

plasează, astfel, în prelungirea uneia dintre cele mai frumoase și mai bogate tradiții; tradiție pe care o ilustrează și o potențează în chipul cel mai strălucit. Nu există moment definitoriu al istoriei naționale asupra căruia secretarul general al partidului să nu-și fi spus cuvântul realist, cugetat și autorizat. Cu cutezanță gîndirii sale științifice, profund revoluționare, asupra evoluției societății omenești, cu spiritul său creator în pătrunderea celor mai complexe probleme ale evoluției noastre istorice, cu viziunea sa asupra cursului legiților istorice, fundamentată pe cunoașterea materialismului dialectic, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a aplecat asupra istoriei noastre naționale, i-a deslușit permanențele, i-a studiat drepturile, i-a detașat și i-a valorificat marile sensuri, confirmînd noi dimensiuni, relații dialectice de nedespărțit: trecut-prezent-viitor. „Cunoșcînd istoria glorioasă a poporului nostru, luptele și sacrificiile înaintașilor noștri, strădaniile lor în perfecționarea creațiilor materiale și spirituale — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, învățăm să prețuim și să iubim mai mult, mai profund cuceririle prezentului, să facem totul pentru a le dezvolta, pentru a făuri istoria nouă a patriei noastre, istoria socialismului“.

Indemnul de a scrie istoria așa cum a fost ea, nu după dorințele subiective, ale oamenilor, nu după conjuncturi, constituie o călăuză care a făcut și va face din știința istoriei o știință cu adevărat revoluționară. În opera tovarășului Nicolae Ceaușescu n-au fost omise umbrele, eșecurile, limitele privind unele evenimente sau personalități istorice, dar, în același timp, au fost înălțate, la cotele lor reale, trăsăturile esențiale, momentele fundamentale care au durat temelii trai-nice istoriei naționale, începînd cu originile și vechimea poporului român, cu autohtonitatea sa în valtra străbună a Daciei, cu tradiția statală, de la a cărei întemeiere sărbătorim 2050 de ani, continuînd cu luptele înaintașilor pentru păstrarea ființei naționale, a independenței și unității de stat, cu bătăliile sociale și de clasă, con-duse de partidul comunistilor pentru înfăptuirea revoluției și construcției so-cialiste, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Într-o asemenea succesiune a veacurilor, istoria a gravat tradiția, a fundamentat prezentul și a prospectat viitorul. Într-o asemenea continuitate neîntreruptă, istoria a dat țării, la vremuri noi, oameni noi, oamenii epocii lor, care se contopesc cu marile mo-mente ale istoriei naționale și, în același timp, personifică lupta maselor largi, a poporului, adevăratul făuritor de istorie. În această galerie a marilor con-ducători de țară — înțelepciunea de milenii, îmbogățită prin experiența secolelor de luptă pentru păstrarea ființei naționale și a gliei străbune, a conferit poporului român capacitatea de a-și alege omul de glorie la vreme de glorie —, se numără și tovarășul Nicolae Ceaușescu, făuritor de istorie, omul a cărui viață se con-topește întru totul cu patrimoniul material și spiritual al țării, cu viitorul României. Cu gîndul la aceste adevăruri rostea tovarășul Nicolae Ceaușescu cuvintele mi-nunate, pline de înțelepciune: „Oare cum s-ar simți un popor care nu și-ar cunoaște trecutul, nu și-ar cunoaște istoria? Nu ar fi ca un copil care nu-și cunoaște părinții și se simte străin în lume? Fără îndoială că așa ar fi“.

Prin gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, intruchipată în vasta sa operă, istoria și-a redescoperit valențele de știință revoluționară a societății, a pus în lumină gloria și demnitatea trecutului, a deschis, într-o viziune largă, orizontul cercetării științifice spre contemporaneitate și viitor. „...De milenii — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — aici s-a născut poporul nostru și aici a trăit, a înfruntat multe greutăți dar și-a păstrat ființa, și a dezvoltat-o pînă la nivelul de astăzi al națiunii noastre socialiste“.

Subliniînd importanța și sarcinile istoriei, ca știință de studiere a societă-ții, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Prin esența sa, istoria este o știință revoluționară. De aceea și istoricii trebuie să militeze de pe poziții revoluționare și să dea o ripostă fermă, științifică, materialist-dialectică, acelor încercări ale unor istorici de peste hotare care se străduiesc — în neputință, și nu vreau să-i jignesc — dar poate unii în neștiința lor — de a demonstra că pe aceste meleaguri a fost un vid. Vidul nu pe aceste meleaguri a fost, ci, poate, în conștiința acestor istorici, care, servind interese străine de națiunile și popoarele lor, lucrînd în in-teresul politicii imperialiste de dominație, încearcă, în continuare, ca și în trecut, să invenineze și să dezbinе oamenii muncii de diferite naționalități“.

Înfățișînd sarcinile ce revin istoricilor români în cadrul pregătirilor ce au loc pentru cel de-al XV-lea Congres internațional de științe istorice, președintele Nicolae Ceaușescu spunea: „Trebuie să avem în vedere că în problemele de is-torie există puncte de vedere diferite, confruntări de idei și chiar încercări de denaturare a adevărului istoric. Tocmai de aceea sarcina istoricilor noștri este de a contribui activ la clarificarea acestor probleme pe baze științifice și, în același timp, de a da o ripostă fermă oricăror încercări de a falsifica istoria, de a de-natura realitatea. Întotdeauna și în toate cazurile, toate problemele trecutului tre-

buie să fie abordate în așa fel încât să ducă nu la ascuțirea divergențelor și contradicțiilor, ci la găsirea a ceea ce a fost și este comun, la sublinierea învățămintelor pe care trebuie să le tragem pentru prezent. Deși își propune să cerceteze trecutul, istoria — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să pornească de la realitățile existente astăzi, pe care nimeni nu le mai poate schimba. Aceste realități arată că astăzi în Europa există națiuni independente, state care au granițe ce trebuie respectate — și orice punere în discuție a independenței și granițelor lor înseamnă o politică revanșardă, care nu ar duce decât la război. Tocmai de aceea trebuie să se combată orice încercări de a pune în discuție aceste realități existente astăzi în lume”.

În această ordine de idei, președintele Nicolae Ceaușescu a indicat istoricilor români să abordeze problemele de istorie de pe pozițiile materialismului dialectic, pornind de la adevărul că istoria omenirii, a popoarelor, din cele mai îndepărtate timpuri, este strins legată de condițiile de muncă, de viață, de dezvoltarea tratată a forțelor de producție ; în procesul muncii, oamenii s-au constituit în comunități mai mici sau mai mari ; în procesul muncii și al perfecționării mijloacelor de producție, în lupta cu natura, ei au învățat să lucreze împreună, să conlucreze și să gândească la ceea ce trebuie să facă pentru a rezista tuturor vitregiilor, pentru a-și asigura o viață civilizată.

Pornind de la faptul că, uneori, se acordă o importanță prea mare unor momente și fapte istorice izolate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat cercetătorilor din domeniul istoriei să pornească de la condițiile generale în care s-a format și dezvoltat un popor sau altul, de la raporturile de conlucrare între popoare și strinsa interdependență a civilizațiilor. De la aceste considerente, a subliniat secretarul general al partidului, trebuie să pornim și în explicarea procesului istoric de dezvoltare a poporului român. În acest spirit trebuie să se releve vechimea culturii materiale și spirituale pe teritoriul patriei noastre ; momentele cele mai de seamă ale istoriei traco-geto-dacilor ; puternica înflorire economico-socială a statului dac în vremea lui Burebista și Decebal ; contactele largi și înrîurirea reciprocă dintre civilizația geto-dacilor și civilizația greacă, persană, romană ș.a. Studiind acest proces, oamenii de știință trebuie să pună accentul pe acele fapte istorice care au favorizat contacte de viață și influențe reciproce între populațiile acestor meleaguri, proces care a stat la baza formării națiunii noastre, a popoarelor din Balcani, a altor popoare învecinate. Trebuie să evidențiem ceea ce au realizat în comun popoarele noastre, faptul că civilizația lor este rodul conlucrării strinse dintre ele. În același timp, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să se acorde o importanță deosebită combaterii argumentate, ferme, întemeiate pe o largă bază de informație științifică, a oricăror încercări de denaturare sau falsificare a proceselor istorice, a momentelor sau a rolului unor personalități marcante ale istoriei poporului român, precum și a unor realități și fenomene ale istoriei universale ; să se arate argumentat că dominația străină, știrbirea sau pierderea suveranității și independenței afectează grav dezvoltarea economico-socială a popoarelor, că înlăturarea dominației străine este o necesitate istorică și că orice încercări ar face puterile străine, acestea nu pot să oprească cursul dezvoltării istorice a fiecărui popor spre libertate și independență. În acest context, să se dea o ripostă fermă oricăror tendințe de a prezenta dominația imperialistă, colonialistă, de expansiune a marilor puteri, drept manifestări progresiste care ar fi venit în sprijinul dezvoltării popoarelor asuprite ; să se sublinieze dreptul popoarelor la autodeterminare, la o viață liberă și independentă. Să se prezinte argumentat, folosind documente istorice, că formarea națiunilor și a statelor naționale a jucat un rol de importanță istorică în progresul general, economico-social, al omenirii, că națiunea nu și-a încheiat rolul său, că națiunea și statul național sînt chemate să aibă, în continuare, un rol de mare însemnătate în societate, în lupta pentru progres social. În epoca noastră, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, cînd națiunile s-au afirmat și se afirmă cu putere, în acest sens trebuie înțeleasă și problema naționalităților care se găsesc pe teritoriul unui stat sau altuia, ca rezultat al îndelungatei conviețuirii istorice.

Avem obligația — a arătat președintele Nicolae Ceaușescu — să ducem o asemenea politică, inclusiv în domeniul istoriei, încît să contribuim la crearea unui viitor al prieteniei și frăției tuturor popoarelor. În judecarea faptelor și evenimentelor istorice, să ținem seama de ceea ce trebuie să realizăm, de opțiunea noastră spre o politică generală de prietenie, de colaborare între popoare. Trebuie să fim fermi împotriva politicii imperialiste de forță, de dictat, pentru o politică de largă conlucrare economică, cultural-științifică, de egalitate și respect între toate popoarele. Numai așa, istoria va servi adevăratelor scopuri ale științei și, totodată, năzuințelor noastre socialiste, politicii de dezvoltare a României, a popo-

rului nostru, asigurându-i un loc demn, egal în cadrul națiunilor socialiste, al tuturor națiunilor lumii.

Rezultatele cercetărilor istorice — relevă secretarul general al partidului — sînt de natură să ajute omenirea contemporană să înțeleagă mai bine legile obiective care guvernează societatea, necesitatea de a acționa în spiritul cerințelor progresului. De asemenea istoria este chemată să sprijine, prin concluziile sale, perfecționarea organizării societății de azi, relațiile dintre state și națiuni, concurența pașnică dintre popoarele planetei noastre.

În opera tovarășului Nicolae Ceaușescu se proiectează valorile tumultuoasei istorii multimilenare a poporului român. De gîndirea sa chibzuită și de activitatea sa clocolitoare se leagă marile realizări, inovațiile fundamentale ce au făcut din ultimii cincisprezece ani perioada cea mai fructuoasă din întreaga istorie a țării, ridicînd pe culmi nemăîntîlnite prestigiul României pe toate meridianele planetei noastre.

2050

■ VIRGIL
CÂNDEA

Cultură și istorie

În urmă cu trei veacuri, indemnînd, în predoslovია scrierii sale De neamul moldovenilor, din ce țară au ieșit strămoșii lor, la „ce-titul cărților“, despre care considera „că nu ieste alta, și mai frumoasă, și mai de folos în toată viața omului zăbavă“, Miron Costin chema la cultivare prin lectură. El arăta deopotrivă scopul înalt al cărții care „departe lucruri de ochii noștri ne învață, cu acele trecute vremi să pricepem cele viitoare“. Era varianta românească a convingerii că istoria are rost de povă-tuitor (magister) al vieții, convingere formulată frumos de un cărturar care putea mărturisii, spre apusul său, „cu ce dragoste pururea la istorii, iată și pînă la această vîrstă“ făcuse „iscusită zăbavă“.

Pînă azi, orice reflecție despre cultură, fie ea asociată cu idei ca educația, intelectul, gustul, sensibilitatea, arta de a viețui etc., implică dimensiunea majoră, temporală a acestei opere umane, care îngemănează cultura cu istoria. La Congresul consacrat „Operei secolului XX“, la 31 mai 1952, André Malraux spunea în cuvîntul său: „Cultura ne apare deci, mai întii, drept cunoașterea a ceea ce a făcut din om altceva decit un accident al universului“. Dar „ceea ce a făcut din Om“ piatra de boltă a universului este un miracol de multe milenii, dintre care, ultimele cel puțin, sînt istorie. „Nu studiem istoria ca să ne descotorosim de ea — scria Etienne Gilson în Héloïse et Abélard —, ci ca să salvăm din neant tot trecutul care, fără istorie, s-ar îneca în neant, ca să facem ca ceea ce, fără istorie, n-ar mai fi nici măcar trecut, să renască la viață în acest unic prezent fără de care nu există nimic“. Istoria ne apare astfel drept fluviul mereu mai îmbelșugat în unde, care aduce biruințele, crea-